

V Bruseli 26. 8. 2020
COM(2020) 285 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Plnenie záväzkov EÚ v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti:
štvrtá dvojročná správa**

{SWD(2020) 85 final}

1. ÚVOD

Toto je štvrtá správa, v ktorej sa zdôrazňuje pokrok, ktorý EÚ a jej členské štáty dosiahli pri vykonávaní spoločných politických záväzkov v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti¹. K správe je pripojený pracovný dokument útvarov Komisie (SWD) s ďalšími informáciami o analýze a prípadových štúdiách.

Správa sa zameriava na hlavný vývoj politiky, analýzu finančných trendov v oblasti vyplácania prostriedkov² a hodnotenie politických priorít. Takisto zdôrazňuje výsledky a pokrok, ktorý EÚ a jej členské štáty dosiahli v dvoch ústredných tematických oblastiach, ktoré Rada identifikovala v roku 2018: i) posilnenie postavenia žien v oblasti potravinovej bezpečnosti a výživy a ii) vytváranie pracovných miest na vidieku. Na záver zdôrazňuje dôležitosť ôsmich smerovaní politiky.

V správe sú uvedené príklady toho, ako EÚ a jej členské štáty zintenzívnili svoje kroky v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľného poľnohospodárstva.

2. GLOBÁLNY A EURÓPSKY VÝVOJ POLITIKY

Po desaťročiach poklesu sa od roku 2015 opäť šíri hlad a podvýživa. Odhaduje sa, že v roku 2018 bolo podvyživených 821 miliónov ľudí³. Okrem toho sa pri kumulácii výskytu miernej a závažnej potravinovej neistoty odhaduje, že 26,4 % svetovej populácie (približne 2 miliardy ľudí) trpí potravinovou neistotou a viac ako 135 miliónov ľudí v 55 krajinách zažilo akútny hlad vyžadujúci okamžitú potravinovú, výživovú a existenčnú pomoc⁴. Tento nárast je vo veľkej miere spôsobený konfliktmi, prírodnými katastrofami a zmenou klímy. Ak by súčasné trendy pokračovali, ohrozilo by to nielen dosiahnutie cieľa udržateľného rozvoja č. 2 (Úplné odstránenie hladu), ale všetkých cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030.

V roku 2018 Rada EÚ vyjadrila obavy týkajúce sa globálnej potravinovej a výživovej bezpečnosti v reakcii na už vtedy znepokojujúce údaje a na základe najnovších správ o vykonávaní záväzkov EÚ v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti a akčného plánu Komisie v oblasti výživy⁵. Rada vyzvala Komisiu, aby zachovala a zintenzívnila svoje úsilie o dosiahnutie cieľa udržateľného rozvoja č. 2, a tým zvrátila súčasné trendy.

V období, za ktoré sa podáva správa, EÚ a jej členské štáty významne prispeli k zlepšeniu globálnej potravinovej bezpečnosti rozsiahlym financovaním, obhajobou a presadzovaním kľúčových otázok riadenia.

V roku 2018 sa EÚ a jej členské štáty zamerali na plnenie Európskeho konsenzu o rozvoji z júna 2017⁶. V konsenze sa stanovuje spoločný prístup k medzinárodnej politike spolupráce

¹ Politický rámec EÚ na pomoc rozvojovým krajinám pri riešení výziev v oblasti potravinovej bezpečnosti, KOM(2010) 127.

² Finančná časť tejto správy a sprievodný pracovný dokument útvarov Komisie sa vzťahujú na obdobie do roku 2018 vrátane (z metodických dôvodov/dôvodov porovnateľnosti); získané skúsenosti zahŕňajú aj rok 2019.

³ *State of Food and Agriculture in the World (2019)* [Stav potravín a poľnohospodárstva vo svete (2019)].

⁴ Zdroje: *Global Report on Food Crises (2020)* [Globálna správa o potravinových krízach (2020)] vydaná 21. 4. 2020.

⁵ Závery Rady (14283/18) z 26. novembra 2018.

⁶ https://www.consilium.europa.eu/media/24004/european-consensus-on-development-2-june-2017-clean_final.pdf.

a rozvoja a spôsob, akým môže vonkajšia činnosť EÚ prispieť k úspešnému plneniu Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj. Otázky potravinovej a výživovej bezpečnosti sa pokladajú za hlavnú globálnu výzvu a udržateľné poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo za kľúčové hnacie sily v boji proti chudobe a rastúcej nerovnosti. EÚ a jej členské štáty sa vyzývajú, aby pokračovali v úsilí o odstránenie hladu a všetkých foriem podvýživy.

Na globálnej úrovni sa EÚ a jej členské štáty naďalej usilovali: i) posilniť riadenie potravinovej a výživovej bezpečnosti, a to aj prostredníctvom Výboru pre svetovú potravinovú bezpečnosť a Hnutia za skvalitnenie výživy (Scaling Up Nutrition – SUN); a ii) presadzovať nový globálny koordinačný mechanizmus na ukončenie potravinových kríz. EÚ naďalej viedla úsilie a plnila svoj záväzok viacstranne pracovať na posilnení prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom (priorita 6) prostredníctvom podpory Globálnej siete proti potravinovým krízam. Tento integrovaný prístup ku kríze spája všetkých kľúčových aktérov a aktívne podporuje koordináciu a spoluprácu v teréne. Výročná Celosvetová správa o potravinových krízach spája šesťnásť popredných svetových a regionálnych inštitúcií v platforme Food Security Information Network a v súčasnosti je všeobecne uznávaná ako referenčný rámec pre konsenzuálnu analýzu potravinových kríz. V roku 2018 pripravila táto globálna sieť konferenciu s názvom „Potraviny a poľnohospodárstvo v čase krízy“, ktorá sa konala začiatkom roka 2019 v Bruseli.

V rámci celosvetového úsilia o riešenie podvýživy sa EÚ aktívne angažuje v oblasti nedostatočnej výživy, so zameraním najmä na predchádzanie spomalenému rastu detí. Komisia sa zaviazala, že do roku 2020 zmobilizuje 3,5 miliardy EUR, aby sa v partnerských krajinách do roku 2025 znížil počet detí so spomaleným rastom najmenej o 7 miliónov. Rada vo svojich záveroch z 26. novembra 2018 uznala úsilie Komisie dodržať záväzky EÚ a zmobilizovať všetky príslušné sektory na podporu programu výživy na globálnej úrovni a na úrovni partnerských krajín. Štvrtá správa o pokroku *akčného plánu EÚ pre výživu*, ktorá bola vydaná v roku 2019⁷, potvrdila, že investície Komisie súvisiace s výživou majú najlepší predpoklad splniť politický záväzok EÚ. V 42 partnerských krajinách sa výskyt spomaleného rastu znížil z 39,2 % v roku 2012 na 34,9 % v roku 2019. Na základe súčasných trendov sa odhaduje, že 4,7 milióna detí sa v týchto krajinách vyhne spomalenému rastu. Záväzok vyčleniť 3,5 miliardy EUR do roku 2020 bol splnený pred plánovaným termínom v roku 2019.

V súlade s druhým akčným plánom EÚ pre rodovú rovnosť (GAPII) sa pokračovalo v úsilí o transformačný prístup k zlepšovaniu rodovej rovnosti. V rámci hodnotových agropotravinových reťazcov sa v plnej miere uznáva kľúčová úloha žien pri riadení prírodných zdrojov a zabezpečovaní potravinovej a výživovej bezpečnosti. Počet zmlúv, ktoré zohľadňovali rodový aspekt, sa zvýšil z 37 % v roku 2014 na 57 % v roku 2018⁸.

Na samite Jedna planéta, ktorý sa konal v roku 2017, prisľúbila EÚ 270 miliónov EUR na podporu odolnosti proti zmene klímy a poľnohospodárskych inovácií v záujme udržateľnej transformácie vidieka. Komisia, s finančnou podporou Francúzska, spustila iniciatívu DeSIRA⁹, aby posilnila prepojenie medzi výskumom a inováciami v potravinových systémoch, ktoré sú odolné proti zmene klímy, a zhromaždila podklady na podporu politík v krajinách s nízkymi a strednými príjmami. V rámci iniciatívy DeSIRA sa podporujú výskumné a inovačné projekty v Afrike, Ázii, Latinskej Amerike a posilňujú sa výskumné

⁷ 11850/19.

⁸ Štúdia o úspechoch EÚ v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľného poľnohospodárstva v rokoch 2014 – 2018, s. 27.

⁹ Rozvoj inteligentnej inovácie prostredníctvom výskumu v poľnohospodárstve.

kapacity a riadenie kľúčových vnútroštátnych, regionálnych a globálnych aktérov. Má tri hlavné piliere: 1. výskum a inovácie v poľnohospodárskych a potravinových systémoch; 2. výskumná infraštruktúra, ktorá napomáha inováciám a 3. znalosti a podklady na podporu tvorby politík. Od roku 2018 bolo vo viac ako 31 krajinách prijatých viac ako 40 projektov a šesť členských štátov¹⁰ vyčlenilo pre program DeSIRA ďalšie finančné prostriedky, aby posilnili svoje synergie s dvojstrannými aj viacstrannými výskumnými a inovačnými portfóliami v oblasti poľnohospodárstva a rozvoja vidieka.

V rámci partnerstva EÚ a Afriky pre výskum a inovácie v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľného poľnohospodárstva sa vykonáva spoločne dohodnutý plán EÚ a Africkej únie (2016 – 2020). Do konca roku 2020 sa z programu Horizont 2020 prostredníctvom grantového výskumného programu Africkej únie a spoločného systému financovania (LEAP-AGRI ERANet) z 10 členských štátov EÚ a 9 členských štátov Africkej únie zmobilizuje financovanie rádovo vo výške 190 miliónov EUR. Celkovo sa financuje takmer 100 projektov¹¹.

Spoluprácu medzi Africkou úniou a EÚ posilnili dve udalosti. Na ministerskej konferencii Africkej únie a EÚ v roku 2019 sa dohodlo 10 akčných bodov vrátane vytvorenia Panafrickej siete pre ekonomickú analýzu politík (Pan-African Network for the Economic Analysis of Policies – PANAP), ktorá je určená na výmenu poznatkov o analýze vplyvu politiky v subsaharských krajinách. Cieľom politického dialógu EÚ a Africkej únie na vysokej úrovni o vede, technológiách a inovácii, ktorý prebiehal v roku 2019, bolo lepšie využívanie výsledkov výskumu a ich premietnutie do výrobkov a procesov, ktoré zvyšujú výrobu vysokokvalitných potravín s vhodnými vstupmi, posilňujú rast príjmov a podporujú rozvoj vidieka v oboch regiónoch.

EÚ a jej členské štáty dosiahli pokrok pri posilňovaní prepojenia medzi drobnými poľnohospodármi a malými a strednými podnikmi (MSP) a pri zameriavaní svojich investícií na vytváranie pracovných príležitostí vo vidieckych oblastiach, a to najmä pre mladých ľudí a ženy. V roku 2018 bolo prijaté oznámenie o africko-európskej aliancii pre udržateľné investície a pracovné miesta¹² s cieľom vytvoriť pracovné miesta a podporiť udržateľný a inkluzívny rozvoj. Zriadila sa aj pracovná skupina pre vidiecku Afriku s cieľom podporiť vytváranie pracovných miest v poľnohospodárstve a agropotravinárskom sektore. Hlavnými nástrojmi EÚ na podporu investícií v Afrike (vrátane mobilizácie iných zdrojov financovania rozvoja poľnohospodárstva) sú: vonkajší investičný plán a trustový fond pre Afriku.

Pokiaľ ide o multilaterálnu koordináciu, Komisia a päť členských štátov¹³ naďalej zostávajú členmi rady Celosvetovej darcovskej platformy vidieckeho rozvoja (GDPRD). V rámci GDPRD sa EÚ intenzívne zapojila do pracovnej skupiny celosvetových darcov pre pôdu. EÚ a 28 partnerov sa zaviazalo zvýšiť koordináciu a výmenu poznatkov o programoch správy pôdy a spoločne podporujú riešenia problémov v oblasti pôdy v rámci politických procesov. V roku 2018 prijala EÚ program správy pôdy¹⁴, ktorého cieľom je podporiť investície do pôdy, aby sa zvýšila poľnohospodárska produktivita a udržateľný rozvoj.

¹⁰ Francúzsko, Nemecko, Taliansko a Holandsko poskytli projektu DeSIRA určité finančné prostriedky v hotovosti prostredníctvom svojich útvarov pre zahraničné veci alebo rozvojových agentúr; Španielsko a Belgicko poskytli nepeňažné, ale kvantifikované spolufinancovanie prostredníctvom svojich rozvojových agentúr.

¹¹ https://library.wur.nl/WebQuery/leap4fnssa-projects?q=*.

¹² COM(2018) 643 final z 12.09.2018.

¹³ Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Taliansko.

¹⁴ Príloha 1 k ročnému akčnému programu na rok 2018, rozhodnutie Komisie C(2018) 8063 final.

3. FINANČIE A POKROK

V tejto časti sa uvádza prehľad prostriedkov, ktoré vyplatila EÚ a jej členské štáty na potravinovú a výživovú bezpečnosť, a najnovší pokrok, ktorý sa dosiahol v súvislosti s plnením politických priorít.

Vyplatené prostriedky¹⁵

Od roku 2012 sa celková oficiálna rozvojová pomoc (ďalej len „ODA“) EÚ a jej členských štátov na potravinovú a výživovú bezpečnosť neustále zvyšuje a v roku 2018 dosiahla 5 027 miliónov EUR, čo predstavuje nárast o 19,7 % v porovnaní s rokom 2016. V roku 2018 to predstavovalo 8,1 % celkových tokov ODA, čo bola najvyššia úroveň od roku 2012.

Z hľadiska koncepcie politiky tvorí vyplácanie na úrovni jednotlivých krajín naďalej najvyšší podiel ODA od roku 2012, čo v roku 2018 predstavovalo 66 %. Podiel vyplácaných prostriedkov na regionálnej úrovni bol v roku 2018 v porovnaní s rokom 2016 stabilný, ale ich objem sa od roku 2012 takmer strojnásobil. Výdavky na globálne iniciatívy a na poskytovanie celosvetových verejných statkov sa v roku 2018 zvýšili po miernom poklese v rokoch 2014 a 2016, pričom najvyššia dosiahnutá hodnota prekročila 1 miliardu EUR.

V roku 2018 bol najväčším príjemcom podpory pre potravinovú a výživovú bezpečnosť subsaharský africký región, ktorý dostával približne polovicu všetkých platieb. Spoločný podiel finančných prostriedkov pre potravinovú a výživovú bezpečnosť, ktoré boli pridelené Severnej, Strednej a Južnej Amerike, je od roku 2012 pomerne stabilný a pohybuje sa okolo 6 %. Hoci sa podpora potravinovej a výživovej bezpečnosti v krajinách európskeho susedstva od roku 2012 zvýšila, stále predstavuje malý podiel celkových platieb v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti (v priemere 6,7 % ročne).

V roku 2018 sa podporilo mnoho činností, a to najmä v oblasti udržateľného rozvoja poľnohospodárstva, potravinovej pomoci, rozvoja vidieka, základnej výživy a poľnohospodárskeho výskumu, ktoré predstavovali približne polovicu celkových finančných prostriedkov¹⁶.

¹⁵ V rámci EÚ a jej členských štátov existujú rôzne metodiky vykazovania. Uvedené údaje odrážajú len špecifickú metodiku tohto postupu a nezahŕňajú toky humanitárnej pomoci. Údaje zahŕňajú inštitúcie EÚ a len desať členských štátov, čo predstavuje 91,2 % celkových tokov ODA z inštitúcií EÚ a 28 členských štátov v roku 2018. Podrobná metodika je uvedená v pracovnom dokumente útvarov Komisie pripojenom k tejto správe. Tak ako v predchádzajúcich správach, aj v tejto štvrtej správe (vydanej v roku 2020) sa uvádzajú najnovšie dostupné oficiálne údaje, v tomto prípade za rok 2018. Táto správa zahŕňa aj menšie projekty (menej ako 100 000 EUR), čo vedie k zvýšenému počtu zachytených projektov. Ale aj bez tejto metodickej zmeny sa v roku 2018 zaznamenal výrazný nárast počtu projektov a vyplatených súm v porovnaní s rokom 2016, a to z 3 462 na 3 928. Tieto menšie projekty však v roku 2018 predstavovali len 2,4 % celkových platieb v rámci potravinovej a výživovej bezpečnosti.

¹⁶ Sektory vymedzené v zmysle sektorovej klasifikácie DAC OECD.

Tabuľka 1: Geografické rozdelenie vyplácania pomoci od EÚ a jej členských štátov v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti v rokoch 2012, 2014, 2016 a 2018. V miliónoch EUR a v percentách¹⁷

Zemepisná oblasť	2012	2012, v %	2014	2014, v %	2016	2016, v %	2018	2018, v %	Spolu	Spolu, v %
Subsaharská Afrika	1 440	42,8	1 650	45,1	2 242	53,4	2 463	49,0	7 795	48,0
Ázijsko- tichomorský región a Oceánia	622	18,5	559	15,3	521	12,4	659	13,1	2 361	14,5
Blízky východ	12	0,3	54	1,5	40	0,9	64	1,3	169	1,0
Susedstvo	98	2,9	273	7,4	312	7,4	405	8,0	1 088	6,7
Severná, Stredná a Južná Amerika	232	6,9	225	6,2	285	6,8	289	5,8	1 031	6,3
Regionálne a nešpecifikovan é	962	28,6	898	24,5	800	19,1	1 148	22,8	380	23,4
Všetky regióny	3 366	100	3 659	100	4 200	100	5 027	100,0	16 251	100

Tabuľka 2 poskytuje celkový obraz pomoci v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti v rámci politických priorít EÚ. Platby na „*odolnosť a živobytie drobných poľnohospodárov*“ (priorita 1), tvoria prevažnú časť celkových tokov potravinovej a výživovej bezpečnosti. Podpora „*mechanizmov sociálnej ochrany v záujme potravinovej a výživovej bezpečnosti*“ (priorita 4) v porovnaní s rokom 2016 mierne poklesla. Naopak EÚ a jej členské štáty výrazne zvýšili svoju podporu v oblasti budovania odolnosti na úrovni jednotlivcov a krajín (priority 1 a 6), pričom od roku 2016 na to vyčlenili 62 % čistého nárastu. Celkovo bol výrazný čistý nárast celkových úhrad pre potravinovú a výživovú bezpečnosť v roku 2018 spôsobený tým, že sa vykonávalo viac programov a priemerná podpora bola vyššia.

Do programov pre potravinovú a výživovú bezpečnosť sa čoraz viac začleňuje posilnenie postavenia žien a dievčat a podpora rodovej rovnosti. Z tabuľky 2 vidno, že tento cieľ predstavoval významný podiel (64 %) z celkovej podpory pre potravinovú a výživovú bezpečnosť v roku 2018 (nárast z 53 % v roku 2016). Podobný trend sa zaznamenal v prípade environmentálnych cieľov, kedy sa 51 % platieb súvisiacich s potravinovou a výživovou bezpečnosťou týkalo prispôsobenia sa zmene klímy a/alebo zmiernenia zmeny klímy. Investície do výskumu v sektoroch, ktoré súvisia s potravinovou a výživovou bezpečnosťou, zostali relatívne stabilné: 10 % v roku 2018 oproti 12 % v roku 2016. Okrem toho z rozvojových iniciatív v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti malo v roku 2018 prospech viac partnerov (130 prijímajúcich krajín).

¹⁷

Regióny sa vzťahujú na regionálnu klasifikáciu DAC OECD. Susedstvo sa vzťahuje na partnerské krajiny európskej susedskej politiky (ESP) a niekoľko ďalších kandidátskych a potenciálnych kandidátskych krajín. Čísla v tabuľkách 1 a 2 sú zaokrúhlené.

Tabuľka 2: Pokrok v dosahovaní politických priorít¹⁸

Kritériá účinnosti	Počet programov				Prijatá podpora, v miliónoch EUR				Počet krajín			
	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018	2012	2014	2016	2018
1. Posilniť odolnosť drobných poľnohospodárov a zlepšiť ich živobytie	1 560	1 822	1 863	4 471	2 022	2 137	2 120	2 377	108	103	108	126
2. Podporovať účinné riadenie	410	588	632	1 160	395	535	698	802	84	92	87	97
3. Podporovať regionálne poľnohospodárstvo a potravinovú a výživovú bezpečnosť	98	188	228	333	151	191	226	409				
4. Posilniť mechanizmy sociálnej ochrany v záujme potravinovej a výživovej bezpečnosti	94	102	123	124	209	133	254	238	40	40	44	48
5. Zlepšiť výživu	278	341	455	935	467	504	638	683	63	64	71	92
6. Posilniť koordináciu humanitárnych a rozvojových subjektov s cieľom zvýšiť odolnosť	63	148	161	423	122	159	265	517	18	37	37	70
Spolu	2 503	3 189	3 462	7 446	3 366	3 659	4 200	5 027			114	130
Z toho												
Výskumné programy	149	154	463	1 189	379	300	493	491			69	92
Rodovo citlivé programy			1 879	4 251			2 404	3 382			97	114
<i>Základný cieľ</i>			155	575			171	168			51	77
<i>Významný cieľ</i>			1 724	3 676			2 233	3 214			97	113
Programy na prispôsobenie sa zmene klímy			1 344	2 976			1 826	2 407			95	116
<i>Základný cieľ</i>			308	691			342	381			67	93
<i>Významný cieľ</i>			1 036	2 285			1 484	2 026			91	100
Programy na zmiernenie zmeny klímy			598	1 315			693	946			89	108
<i>Základný cieľ</i>			82	192			75	85			40	56
<i>Významný cieľ</i>			516	1 123			618	861			86	105

¹⁸

Údaje zahŕňajú EÚ a len desať členských štátov. Podrobné informácie o metodike nájdete v pracovnom dokumente útvarov Komisie pripojenom k tejto správe.

Pokrok v dosahovaní politických priorít

Táto časť poskytuje prehľad činností, ktoré sa podnikajú na podporu šiestich politických priorít v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti. Podrobnejšie informácie a konkrétne príklady sú uvedené v priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

Politické priority 1 a 6 „Posilniť odolnosť drobných poľnohospodárov a zlepšiť ich živobytie“ a „zlepšenie koordinácie humanitárnych a rozvojových subjektov s cieľom zvýšiť odolnosť“ zostávajú najvýznamnejšou časťou portfólia rozvojovej spolupráce EÚ a jej členských štátov. Táto podpora sa vo zvýšenej miere zameriava na základnú sociálno-ekonomickú, environmentálnu a bezpečnostnú dynamiku, ktorá zohráva úlohu v udržateľných, odolných a zdravých potravinových systémoch. Rozvoj takýchto potravinových systémov by mal posilniť udržateľný rozvoj vidieka, ako aj zabrániť potravinovým krízam. EÚ zintenzívnila svoju podporu Globálnej siete proti potravinovým krízam, ktorá zohráva kľúčovú úlohu pri transformácii agropotravinárskych systémov so zameraním na informácie založené na konsenze, strategické investície s pákovým efektom a koordinované a integrované opatrenia v súvislosti s prepojeniami medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.

Politické priority 2 a 3: EÚ a jej členské štáty investovali približne v 40 krajinách do *správy pôdy* a výrazne zvýšili *zodpovedné investície do agropodnikania*, najmä prostredníctvom spájania iniciatív v oblasti udržateľných agropotravinových hodnotových reťazcov. EÚ takisto rozvíjala udržateľný rybolov a akvakultúru, pričom osobitnú pozornosť venovala drobnému rybolovu, a to vzhľadom na jeho potenciál prinášať ekonomické a sociálne výhody najmä ženám. Okrem toho EÚ a jej členské štáty zvýšili podporu celkovému riadeniu a architektúre poľnohospodárskeho výskumu a inovácií a v rámci národných poľnohospodárskych vedomostných a inovačných systémov výrazne zvýšili výskumné kapacity krajín v oblasti inovácií.

Politická priorita 4: Podpora EÚ pre *mechanizmy sociálnej ochrany* zostala v roku 2018 na rovnakej úrovni – 237 miliónov EUR. EÚ vypracovala súbor usmernení, ktorý zahŕňa hlavné zásady, získané skúsenosti a sľubné postupy na podporu programov sociálnej ochrany v prípade otrasov a dlhotrvajúcich kríz¹⁹.

V rámci **politickej priority 5** splnila EÚ svoj záväzok investovať do roku 2020 3,5 miliardy EUR do *výživy* už v roku 2019 (o rok skôr, ako bolo naplánované) a zintenzívnila úsilie pri analyzovaní toho, ako jej pomoc pomáha predchádzať spomalenému rastu. EÚ a jej členské štáty naďalej posilňujú globálne mechanizmy riadenia a zodpovednosti a vo svojich podporných programoch riešia viaceré formy podvýživy s cieľom dosiahnuť globálne zníženie výskytu spomaleného rastu do roku 2025.

Tabuľka 3: Príklady projektov s pozoruhodnými výsledkami

Politická priorita 1	Holandsko podporuje projekt „ <i>Projet d'Appui à la Production Agricole au Burundi (PAPAB)</i> “, pričom uplatňuje prístup PIP (<i>Plan Intégré Paysan</i>). Na základe podnikateľského plánu poľnohospodárskych podnikov môžu malí výrobcovia potravín lepšie investovať do riadenia úrodnosti pôdy, odolnosti poľnohospodárskeho systému, a tým aj do zvýšenia potravinovej bezpečnosti. Prostredníctvom tohto prístupu 37 400 domácností preukázateľne zvýšilo svoju produktivitu a príjem a 18 700 hektárov poľnohospodárskej pôdy sa obhospodaruje udržateľnejším spôsobom. Ďalší holandský program „ <i>Geodata for Agriculture and Water (G4AW)</i> “ (Geografické údaje pre poľnohospodárstvo a vodu) využíva satelitné údaje na zlepšenie potravinovej
-----------------------------	---

¹⁹

<https://europa.eu/capacity4dev/sp-nexus/documents>.

	bezpečnosti. Program zahŕňa 23 projektov v 14 krajinách a jeho cieľom je do roku 2022 rozšíriť pôsobnosť na 4,5 milióna drobných poľnohospodárov. V roku 2018 Írsko v Malawi uviedlo 13 nových a zdokonalených odrôd strukovín, obilnín, koreňov a hl'úz vrátane biologicky obohatených fazúľ so železom a zinkom a sladkých zemiakov s oranžovou dužinou bohatých na vitamín A.
Politická priorita 2	Fínsko realizuje v Etiópii projekt „<i>Responsible and Innovative Land Administration</i>“ (Zodpovedná a inovatívna správa pôdy) s cieľom vytvoriť národný informačný systém o vidieckych pozemkoch, ktorý sa zaoberá všetkými údajmi o registrácii pôdy a transakciami súvisiacimi s pôdou (dedičstvo, rozvod, dar atď.). Do roku 2019 bolo zaregistrovaných 14,5 milióna parciel.
Politická priorita 3	Nemecko financovalo regionálny projekt „<i>Agricultural Technical Vocational Education and Training for Women</i>“ (Poľnohospodárske technické odborné vzdelávanie a odborná príprava žien), ktorý bol zameraný na rozvoj zručností žien v poľnohospodárskom sektore. Projekt sa vykonával spolu s rozvojovou agentúrou Africkej únie (AUDA-NEPAD) v šiestich krajinách: Benine, Burkine Faso, Ghane, Keni, Malawi a Togu.
Politická priorita 4	Podpora Spojeného kráľovstva²⁰ v oblasti systémov sociálnej ochrany v 23 rozvojových krajinách pomohla chudobným a zraniteľným ľuďom zabezpečiť si produktívnejšie a odolnejšie živobytie. Pomohla aj verejnej správe vybudovať systémy, ktoré dokážu reagovať v prípade otrasov, a to aj prostredníctvom programov na poskytovanie peňažných prevodov v krajinách ako Keňa a Etiópia. V prípade extrémnych vplyvov počasia, ako sú suchá a záplavy, pomohli tieto programy ľuďom zabezpečiť dostatok potravín, znížiť hlad a riziko hladomoru.
Politická priorita 5	Taliani v rámci projektu „<i>SA.NI – Food Security, Nutrition and Hygiene for Equatorial band's communities in South Sudan</i>“ (SA.NI – potravinová bezpečnosť, výživa a hygiena pre komunity južného Sudánu v rovníkovej Afrike) poskytlo 1 550 ľuďom prístup k vode, ako aj školenie pre 450 žien na tému „Bezpečná voda a jej ochrana“ a prenatálne služby pre 5 000 tehotných a/alebo dojčiacich žien.
Politická priorita 6	EÚ financovala projekt „<i>Rapid City Profiling Towards Early Recovery in Yemen</i>“ (Rýchla tvorba profilov miest s ohľadom na včasné zotavenie Jemenu) s cieľom lepšie zamerať a koordinovať investície do humanitárnych aktivít, obnovy a rozvoja a posilniť odolnosť zainteresovaných strán a obyvateľov vo vybraných mestách, ktorí boli postihnutí v súvislosti s konfliktom.

Spoločná tvorba programov

EÚ a jej členské štáty dosiahli významný pokrok pri tvorbe spoločných programov. Tento prístup prijalo 23 krajín, ktoré spustili jeho vykonávanie. Na podporu tohto procesu EÚ vypracovala nové usmernenia v oblasti spoločnej tvorby programov a usmerňujúce dokumenty pre štáty, ktoré boli postihnuté konfliktom, zraniteľné štáty a tiež pre vyspelejšie rozvojové krajiny a krajiny so stredne vysokými príjmami²¹. Zorganizovali sa aj dve globálne podujatia partnerského učenia, a to v Kambodži v decembri 2018 a v Ugande v novembri 2019. Na oboch podujatiach sa stretlo široké spektrum zástupcov z partnerských krajín, EÚ

²⁰

²¹

Počas obdobia, ktoré je predmetom preskúmania tejto správy, bolo Spojené kráľovstvo členom Európskej únie.
<https://europa.eu/capacity4dev/joint-programming/highlights?page=1>.

a zástupcov 16 členských štátov, ktorí stanovili vhodné kroky a nástroje na formuláciu spoločného prístupu a zvýšenie vplyvu, hlasu a viditeľnosti EÚ na úrovni jednotlivých krajín.

Rámček 1: Spoločná tvorba programov EÚ v Bolívii

Bolívia bola jednou z prvých krajín, ktoré sa podieľali na tvorbe spoločných programov spolu s EÚ, ôsmimi členskými štátmi a Švajčiarskom. Spoločná európska stratégia na roky 2017 – 2020 je v súlade s vlasteneckou agendou Bolívie do roku 2025 a s plánom hospodárskeho a sociálneho rozvoja na roky 2016 – 2020. Spoločná tvorba programov podporila spoluprácu a koordináciu v mnohých sektoroch v rámci skupiny EÚ+. V oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti sa preukázalo, že pravidelný dialóg a spoločné činnosti sú kľúčovými stimulmi na to, aby sa partneri EÚ spojili vo všetkých fázach od spoločnej tvorby programov až po spoločné vykonávanie.

Rámček 2: Spoločná tvorba programov EÚ na Madagaskare

V roku 2018 sa EÚ, Nemecko a Francúzsko pustili do spoločnej tvorby programov a vypracovali spoločnú analýzu. Po prezidentských voľbách v januári 2019, ktoré sa vyznačovali prvým striedaním politickej moci v krajine, malgašská vláda vypracovala „*Plan Emergence Madagascar*“ (Plán vzostupu Madagaskaru) na roky 2019 – 2023, ktorý by mal stanoviť stratégiu spoločnej tvorby programov naplánovanej na rok 2020. Partneri EÚ vo zvýšenej miere vykonávali spoločné programy a projekty vo všetkých sektoroch. Táto rozsiahla spolupráca zlepšila synchronizáciu a komplementárnosť intervencií – aj pokiaľ ide o podporu občianskej spoločnosti. V rámci potravinovej a výživovej bezpečnosti sa vďaka kultúre *lepšej vzájomnej spolupráce* jednoznačne zrýchlil pokrok pri spoločnom plnení a umožnil sa štruktúrovaný politický dialóg s verejnou správou na úrovni rôznych koordinačných platforiem.

4. OZNAMOVANIE VÝSLEDKOV

Viacrozmerný charakter problematiky potravinovej a výživovej bezpečnosti, rôznorodosť projektov, rôzne systémy a kanály vykonávania, osobitné ciele rozvojových politík a špecifické štatistické postupy členských štátov spôsobujú, že je náročné vykazovať také štandardné súhrnné ukazovatele, ktoré preukazujú vplyv na mieste. Napriek tomu EÚ a jej členské štáty zintenzívňujú svoje úsilie o harmonizáciu vykazovania pre Eurostat a ciele udržateľného rozvoja²².

V tabuľke 4 sa uvádzajú kvantifikované výsledky týkajúce sa niekoľkých vybraných tém, konkrétne ide o pomoc ľuďom ohrozeným potravinovou neistotou, výživu, udržateľné riadenie v poľnohospodárskych a pastierskych ekosystémoch a podporu drobných poľnohospodárov s cieľom zvýšiť udržateľnú výrobu a zlepšiť ich prístup k trhom, pôde a finančným prostriedkom. Pri porovnávaní však treba postupovať opatrne, pretože metódy výpočtu sa môžu v jednotlivých krajinách líšiť a tabuľka neposkytuje úplný obraz vynaloženého úsilia, ale len toho, čo sa v každej oblasti podarilo zachytiť prostredníctvom dostupných nástrojov.

²²

Vytvorené v rámci iniciatív OSN Global Compact a Global Reporting.

Tabuľka 4: Výstupy a vplyv na mieste

Rakúsko	Opatrenia financované rakúskou rozvojovou agentúrou, ktorých cieľom bolo zvýšiť udržateľnú poľnohospodársku výrobu a/alebo zlepšiť prístup k pôde a iným prírodným zdrojom, finančným službám a/alebo trhom, využilo v rokoch 2017 – 2018 1 327 983 drobných poľnohospodárov. Potravinová neistota ohrozovala 399 217 z nich.
Európska komisia (2013 – 2018)	Z programov súvisiacich s výživou malo prospech 17 787 000 žien v reprodukčnom veku a detí mladších ako päť rokov, potravinová neistota ohrozovala 1 381 000 z nich (2018); 26 197 000 ľudí ohrozených potravinovou neistotou dostalo pomoc z EÚ; na 4 152 000 ha pôdy sa zaviedli udržateľné postupy jej obhospodarovania; opatrenia EÚ zamerané na zvýšenie udržateľnej výroby, prístupu k trhom a/alebo bezpečnosti pôdy využilo 6 985 000 drobných poľnohospodárov, pričom 828 000 z nich ohrozovala potravinová neistota (2018).
Fínsko	V rokoch 2015 – 2017 poskytli dvojstranné projekty a projekty občianskej spoločnosti podporu približne 3 106 000 poľnohospodárom, z ktorých 41 % tvorili ženy, s cieľom zvýšiť ich udržateľnú výrobu, prístup na trhy a/alebo bezpečnosť pôdy. Spoluprácou v rámci súkromného sektora sa podporilo viac ako 2 200 000 poľnohospodárov. Držbu pôdy si zabezpečilo 120 000 rodín – 64 % vlastníckych práv k pozemkom získali manželské páry a v 19 % prípadov to boli samotné ženy. Okrem toho sa prostredníctvom dvojstranných operácií, operácií občianskej spoločnosti a súkromného sektora dostalo 3 245 400 ha lesa do režimu udržateľného využívania.
Francúzsko	V rokoch 2016 – 2018 dostalo 9 086 289 rodinných poľnohospodárskych podnikov podporu z projektov financovaných agentúrou AFD, ktorých cieľom bolo zvýšiť ich konkurencieschopnosť, prispôsobiť ich poľnohospodárske postupy zmene klímy a uľahčiť im prístup k pôde a finančným službám. Z programov na zachovanie biodiverzity, obnovu alebo udržateľné riadenie (2016 – 2018) získalo prospech 57 621 000 ha pôdy. V rokoch 2017 – 2019 využilo program potravinovej pomoci ministerstva Európy a zahraničných vecí 5,4 milióna ľudí ohrozených potravinovou neistotou.
Nemecko	Celosvetový program BMZ zameraný na potravinovú a výživovú bezpečnosť a zlepšenie výživy (súčasť nemeckej iniciatívy „JEDEN SVET – žiadny hlad“) preukázateľne zlepšil v roku 2018 výživu cieľovej skupiny 178 600 žien v reprodukčnom veku a 67 400 detí do dvoch rokov. Najmenej 16 000 000 ľudí ohrozených potravinovou neistotou využilo opatrenia nemeckej vlády na zlepšenie potravinovej a výživovej bezpečnosti ²³ .
Holandsko (2019)	Pomoc získalo 20 100 000 podvyživených osôb a asi 15 300 000 z nich preukázateľne malo prospech zo zlepšeného príjmu potravy; podporu dostalo 19 200 000 malých rodinných poľnohospodárskych

²³

Toto číslo sa vzťahuje len na projekty technickej spolupráce (vykonané nemeckou agentúrou pre medzinárodnú spoluprácu GIZ). Vzhľadom na prekryvanie cieľových skupín sa tu nezohľadnili údaje o vplyve iných projektov (finančná spolupráca, viacstranné projekty).

	podnikov, z ktorých 6 600 000 zvýšilo svoju produktivitu a/alebo príjem a 5 600 000 získalo (aj) lepší prístup na trhy; zlepšilo sa 673 000 ha poľnohospodárskej pôdy, z ktorej sa na 612 000 ha začali využívať ekologickejšie postupy a na 118 000 ha sa zlepšila jej odolnosť voči stresu a otrasom; 113 000 poľnohospodárov získalo pôdu v bezpečnej držbe.
Spojené kráľovstvo	Opatrenia súvisiace s výživou využilo 60 300 000 detí do 5 rokov, žien (vo fertilnom veku) a dospelých dievčat (apríl 2015 – marec 2019). V rokoch 2018/19 prebiehalo v pôsobnosti DFID 49 komerčných poľnohospodárskych programov, z ktorých malo úžitok viac ako 22 miliónov poľnohospodárov, a prostredníctvom ktorých sa udržalo alebo vytvorilo viac ako 140 000 pracovných miest.

5. TEMATICKÉ ZAMERANIE

V súlade s požiadavkou Rady z roku 2018 sa táto správa dôkladnejšie zaoberá dvomi konkrétnymi témami: posilnením postavenia žien a zamestnanosťou na vidieku.

Posilnenie postavenia žien v oblasti potravinovej bezpečnosti a výživy

V súlade so záväzkom EÚ uplatňovať transformačný rodový prístup sa podiel opatrení v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti, ktoré zahŕňajú aspekt rodovej rovnosti, zvýšil z 37 % v roku 2014 na 57 % v roku 2018. Opatrenia EÚ a členských štátov významne zlepšili prístup žien k výrobným zdrojom a pracovným príležitostiam, stimulovali zmeny správania – ako napríklad spoločné rozhodovanie vo vidieckych domácnostiach, a poskytli ženám platformy na vyjadrenie svojich práv.

V Keni, Mozambiku, Malawi a Senegale podporuje program LANDac, ktorý financuje **Holandsko**, prístup žien k poľnohospodárskej pôde tým, že ich zapája do zberu údajov a do diskusií o správe pôdy. EÚ posilňuje systémy správy pôdy pre drobných poľnohospodárov v Malawi tým, že školí miestnych úradníkov v oblasti práv žien na pôdu a prostredníctvom fóra pre práva žien na pôdu posilňuje riadiace schopnosti žien. **Taliani** zvýšili účasť žien na hodnotových reťazcoch v Mozambiku a zvýšili poskytovanie komunitných služieb v oblasti výživy matiek a detí v Afganistane. V Mali uľahčilo **EÚ a Nemecko** ženám prístup k zavlažovanej pôde, čím sa zlepšil ich prístup k rôznorodej a zdravej strave.

EÚ a jej členské štáty sa počas politických dialógov s partnerskými krajinami čoraz viac zasadujú za transformačný rodový prístup. EÚ a jej členské štáty napríklad prispeli k spoločnej analýze rodovej rovnosti, čo bolo predpokladom na vytvorenie partnerstiev medzi sektormi na Madagaskare, a posilnili koordináciu medzi partnermi EÚ v oblasti poskytovania rodovo citlivých správ o násilí páchanom na ženách v Kolumbii.

Tematické dokumenty EÚ, v ktorých sa stanovuje rodovo responzívny prístup k správe pôdy, výžive a vývoju hodnotového reťazca, napríklad *Odstránenie rodových rozdielov prostredníctvom rozvoja agropotravinárskeho hodnotového reťazca*, dopĺňajú metodiku analýzy hodnotového reťazca pre rozvoj (ďalej len „VCA4D“) s cieľom posúdiť vplyv hodnotového reťazca na sociálny rozvoj vrátane rodovej rovnosti. V Kambodži zdôraznil nástroj VCA4D účasť žien na akvakultúrnych činnostiach v polointenzívnych a klieťkových výrobných systémoch a ich nedostatočné zastúpenie v rozhodovacom procese v oblasti politiky rybného hospodárstva.

Vytváranie pracovných miest na vidieku

V súlade s oznámením o africko-európskej aliancii pre udržateľné investície a pracovné miesta²⁴ z roku 2018 pripravuje EÚ spolu so svojimi africkými partnermi dohody o pracovných miestach a raste, pričom spoločné úsilie sústreďujú na hodnotové reťazce s najväčším potenciálom vytvárania pracovných miest. V prípade potreby sa dohody o pracovných miestach a raste spájajú s inými medzinárodnými iniciatívami, ako je napríklad iniciatíva skupiny G20 v oblasti zamestnanosti mladých ľudí na vidieku²⁵.

Napríklad v júli 2019 EÚ uzavrela s ugandskou vládou dohodu o pracovných miestach a raste²⁶ s cieľom podporiť zbližovanie s kľúčovými prioritami EÚ stanovenými spolu s členskými štátmi, partnerskými finančnými inštitúciami a inými subjektmi, a to aj prostredníctvom dialógov s verejným a súkromným sektorom. Cieľom dohody o pracovných miestach a raste je podporovať lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo a poľnohospodárske hodnotové reťazce, ktoré umožňujú vytváranie pracovných miest, inováciu, účasť žien a mladých ľudí na výrobnom procese, zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na túto zmenu a komplementárnosť s inými programami.

Opatrenia na podporu investícií a zamestnanosti financované EÚ zahŕňajú iniciatívu AgriFI, ktorá podporuje investície do drobných poľnohospodárov, mikropodnikov, malých a stredných podnikov (ďalej len „MMSP“) prostredníctvom zmiešaných finančných prostriedkov. S cieľom pomôcť pri rozvoji poľnohospodárskych hodnotových reťazcov využíva EÚ príležitosti, ktoré ponúkajú miestne, regionálne a globálne trhy, a uplatňuje metodiku VCA4D, aby posúdila vplyv hodnotových reťazcov na vytváranie pracovných miest, ako napríklad v Zambii (vajcia a akvakultúra), Hondurase (káva), Sierra Leone (palmový olej), Tanzánii (káva), Guinei Bissau (mango a limety), Burundi (banány) a Benine (ananás)²⁷.

Rámček 3: Podpora vytvárania pracovných miest v hodnotových reťazcoch v Sierra Leone

Nemecko podporuje „Program na podporu zamestnanosti III“ s cieľom zvýšiť pracovné miesta v hodnotových reťazcoch kakaa, kávy, ryže a zeleniny. Program zahŕňa spoluprácu s MMSP a mládežou s cieľom zlepšiť ich zručnosti a výrazným zastúpením prvkov mentoringu a koučingu podporuje zvýšenie samostatnej zárobkovej činnosti a zamestnanosti. V rokoch 2016 – 2019 sa prostredníctvom programu podporilo 1 200 podnikov a vyškolilo 36 000 mladých ľudí, čím sa vytvorilo viac ako 9 000 nových pracovných miest a príležitostí na samostatnú zárobkovú činnosť. Do roku 2019 z nej malo prospech viac ako 250 000 ľudí.

²⁴ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-africa-europe-jobs-alliance-communication-643_en.pdf.

²⁵ <https://www.consilium.europa.eu/media/23551/2017-g20-rural-youth-employment-en.pdf>.

²⁶ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/68138/eu-jobs-and-growth-compact-uganda-supporting-job-creation-and-economic-growth_tk.

²⁷ Štúdie analýz hodnotových reťazcov, 2016 – 2020: <https://europa.eu/capacity4dev/value-chain-analysis-for-development-vca4d->.

Rámček 4: Spolupráca s partnerskými krajinami na podpore vytvárania pracovných miest a na dosiahnutí mieru, bezpečnosti a rozvoja v regióne Sahel

V regióne Sahel a Čadského jazera vytvoril Núdzový trustový fond EÚ pre Afriku (ďalej len „EUTF“) v rokoch 2018 – 2019 viac ako 27 500 pracovných miest, 129 000 ľuďom pomohol rozvíjať činnosti vytvárajúce príjmy a 50 000 ľuďom umožnil absolvovať odbornú prípravu a/alebo rozvíjať svoje zručnosti. Podpora EÚ je rozhodujúca pri zvyšovaní účasti mladých ľudí na hospodárstve, čím prispieva k stabilizačnému úsiliu EUTF v regióne. Približne 700 000 mladých ľudí malo prospech z iniciatív zameraných na vytváranie pracovných miest a stáží, odbornú prípravu a/alebo podporu na rozvoj zručností.

Rámček 5: Zvyšovanie udržateľného rastu v poľnohospodárstve, zamestnanosti a potravinovej bezpečnosti v Malawi

EÚ a Nemecko podporujú program KULIMA Vyšší príjem a vyššia zamestnanosť vo vidieckych oblastiach Malawi (More Income and Employment in Rural Areas of Malawi – MIERA) s cieľom zvýšiť príjmy a pracovné príležitosti pre drobných poľnohospodárov a MMSP vo viacerých hodnotových reťazcoch (maniok, podzemnica olejná, sója a slnečnica). Od roku 2017 sa viac ako 23 000 drobných poľnohospodárov vyškolilo v oblasti ekonomiky farmy, agropodnikania a marketingu a popredné spoločnosti podpísali s poľnohospodárskymi organizáciami 300 dohôd o marketingu a zmluvnom poľnohospodárstve. Poľnohospodári zvýšili svoje príjmy o 20 % a vytvorilo sa 900 pracovných miest.

6. ZÁVER

EÚ a jej členské štáty prijali komplexný prístup k podpore politík a programov partnerských krajín. Spoločné úsilie zamerali na posilnenie odolnosti ľudí, ktorí sú voči potravinovým krízam najzraniteľnejší, zvýšenie zodpovedných investícií do udržateľných potravinových systémov, zlepšenie výživových výsledkov, stimuláciu inovácií a riešenie rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien. Na základe skúseností uvedených v tejto správe a priloženom pracovnom dokumente útvarov Komisie je dôležité:

- 1. Komplexne pristupovať k udržateľným a inkluzívnym potravinovým systémom, ktoré dokážu zabezpečiť bezpečné a výživné potraviny a zdravú výživu pre všetkých.** To znamená zamerať sa na potravinové systémy ako na celok, od udržateľnej výroby až po spotrebu, spracovanie, obchod a marketing, a vyvážiť klimatické, zdravotné, environmentálne, hospodárske a sociálne faktory. Zohľadňovať rodovú rovnosť v súlade s druhým akčným plánom EÚ pre rodovú rovnosť (GAPII). Uznávať aj dôležitú úlohu, ktorú majú rybolov a akvakultúra v oblasti potravinovej a výživovej bezpečnosti, čo si vyžaduje lepšie riadiť námorné záležitosti v oblasti podpory právnych predpisov o prístupe k populácii rýb, pozemným a vodným zdrojom, a osobitne sa zamerať na výhody, ktoré z toho vyplývajú pre drobných rybárov a drobných chovateľov rýb.
- 2. Podporovať Globálnu sieť proti potravinovým krízam, ktorá významnou mierou prispieva k rozvoju udržateľných potravinových systémov v rámci prepojenia medzi humanitárnou oblasťou, rozvojom a mierom.** Táto podpora zo strany EÚ a jej členských štátov zahŕňa spoločnú analýzu, strategické investície a koordinované reakcie na vnútroštátnej, regionálnej a globálnej úrovni. EÚ a jej členské štáty by sa mali naďalej zaoberať bezprostrednými potrebami a základnými sociálno-ekonomickými, environmentálnymi a mierovými faktormi, aby sa zabránilo opakovaným potravinovým krízam.

3. **Uprednostňovať multilaterálny prístup k potravinovej a výživovej bezpečnosti a udržateľnému poľnohospodárstvu s cieľom urýchliť pokrok v agende 2030.** Tento prístup zahŕňa najmä globálne, regionálne, vnútroštátne a miestne mechanizmy riadenia. Stratégia by mala zahŕňať posilnenie partnerstiev so systémom OSN (vrátane partnerstiev s agentúrami OSN so sídlom v Ríme a s Výborom pre svetovú potravinovú bezpečnosť), výskumnými organizáciami, globálnymi multilaterálnymi platformami, súkromným sektorom a organizáciami občianskej spoločnosti s cieľom vypracovať a uplatňovať globálne normy.
4. **Posilniť poľnohospodársky výskum a inovačné systémy na vnútroštátnej, regionálnej a globálnej úrovni s cieľom podporiť odolnosť voči zmene klímy.** EÚ a jej členské štáty by mali naďalej podporovať štruktúru inštitucionálneho riadenia a kapacity regionálnych a vnútroštátnych poľnohospodárskych výskumných organizácií a mali by stimulovať udržateľné inovácie prostredníctvom partnerstiev viacerých zainteresovaných strán, ako napríklad iniciatíva DeSIRA.
5. **Zvýšiť zodpovedné verejné a súkromné investície do udržateľného poľnohospodárstva, rybolovu a agropodnikania, a to aj prostredníctvom kombinovanej pomoci na podporu drobných poľnohospodárskych podnikov, rybolovu a MMSP.** Pre EÚ a jej členské štáty by malo byť hlavnou prioritou zachovanie vplyvu ekonomického, environmentálneho a sociálneho rozvoja pri súčasnej podpore súkromných investícií do agropodnikania, a to aj prostredníctvom ďalšieho investovania do rodovo responzívnych, udržateľných a inkluzívnych hodnotových reťazcov.
6. **Podporovať miestny a regionálny marketing a urýchľovať regionálny a medziregionálny obchod s poľnohospodárskymi výrobkami.** EÚ a jej členské štáty by mali naďalej podporovať dohody, napríklad dohodu o Africkej kontinentálnej zóne voľného obchodu, ktoré podporujú regionálnu integráciu a ktoré môžu pomôcť vytvoriť nové trhy a nové dôstojné pracovné miesta, zvýšiť konkurencieschopnosť a znížiť závislosť od dovozu potravín.
7. **Podporovať poľnohospodárstvo zohľadňujúce klímu vrátane agroekológie a uznávať význam udržateľného poľnohospodárstva pri prispôbovaní sa zmene klímy a jej zmierňovaní,** ako sa uvádza v Spoločnej práci v oblasti poľnohospodárstva z Koronivie²⁸ a zdôrazňuje v iných príslušných záväzkoch. V tejto súvislosti by EÚ a jej členské štáty mali pomáhať rozvojovým krajinám pri plnení ich vnútroštátne stanovených príspevkov.
8. **Riešiť podvýživu vo všetkých jej formách a zároveň sa naďalej zameriavať na najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva.** EÚ by mala naďalej posudzovať svoj vplyv na znižovanie spomaleného rastu a podávať o ňom správy a zároveň riešiť všetky formy podvýživy, ktoré postihujú zraniteľné osoby. Výživové programy by mali tiež prispieť k udržateľnej transformácii potravinových systémov.

Tieto pripomienky sú dôležité aj pri príprave na samit Výživa v záujme rastu a samit OSN o potravinových systémoch v roku 2021.

²⁸

Rozhodnutie 4/CP.23.

COVID-19 a potravinová bezpečnosť

V čase dokončenia tejto správy vývoj pandémie COVID-19 naďalej pokračuje. Podrobné účinky pandémie COVID-19 a sociálno-hospodárskej krízy, ktorú spôsobila, na potravinovú a výživovú bezpečnosť sú, s ohľadom na závažnosť opatrení na obmedzenie pohybu a vedľajšie účinky na živobytie na vidieku, stále do veľkej miery neznáme. Predbežné indície naznačujú, že dopad by mohol byť značný, keďže milióny ľudí by mohli stratiť príjem, pričom by súčasne čelili nárastu cien miestnych a dovážaných potravín v dôsledku logistických a v niektorých prípadoch exportných obmedzení (napríklad ryže).

Okrem toho hrozilo zjavné riziko, že opatrenia na riešenie zdravotnej krízy by mohli výrazne zhoršiť súčasné potravinové krízy, keďže poľnohospodárska výroba v niektorých regiónoch by mohla byť ovplyvnená problematickým prístupom poľnohospodárov k vstupom a zároveň by čelila aj iným problémom (napríklad extrémnemu počasiu, škodcom a chorobám, napr. koníkom kŕdľovým). Krajiny postihnuté viacerými krízami sú osobitne vystavené riziku potravinovej neistoty.

EÚ a jej členské štáty upravujú svoje portfóliá spolupráce tak, aby dokázali reagovať na tieto výzvy. Pandémia COVID-19 v zásade zdôraznila potrebu posilnenia prístupu „jedno zdravie“ a riešenia základných príčin nárastu chorôb vyplývajúcich zo vzájomného pôsobenia medzi zvieratami a ľuďmi vrátane straty biodiverzity, neudržateľných poľnohospodárskych postupov, nebezpečného uvádzania potravín na trh a obchodu s nimi.